

РОЗДІЛ VIII. ПРОБЛЕМИ ОНОМАСТИКИ

Лариса Лісова

ББК 81.411.1–314

УДК 811.161.2' 373.232.1

ПРИЗВИЩА ГОРОХІВЩИНИ, ПОХІДНІ ВІД НАЗВ ТВАРИН

Стаття присвячена дослідженню прізвищ Горохівщини, похідних від назв тварин (птахів, комах, плазунів, риб). Проаналізовано основні семантичні групи прізвищ.

Ключові слова: антропонім, апелятив, прізвище, назви рослин, мотиви номінації.

Прізвища, в яких відображені лексеми апелятивного походження, відтворюють побут, вірування, культуру й духовний світ українців. Їх було утворено шляхом метафоричного перенесення реалій дійсності на особу. Саме в них відображені різні уподобання, а також ставлення людини до життя. Ці назви за походженням – індивідуальні прізвиська, що були дані особі в різні періоди її життя і за різних обставин. Більшість із них своїм корінням сягає ще праслов'янської доби, навіть інколи праіндоевропейської, і належить до традиційного народного побутового іменника відапелятивних власних імен, які давали за якимись забобонними мотивами новонародженим дітям як у дохристиянські часи, так і після прийняття християнства (паралельно з церковними іменами) аж до XVIII ст. [Кравченко 2004: 30]. Мотиви таких найменувань були різними, вони могли містити бажальну, охоронну семантику. У плані якихось добрих побажань як нехрещені власні імена вживалися різні назви звірів, що були об'єктом полювання, могли використовуватися як символи мисливського щастя [Худаш 1977: 174].

Переважає більшість прізвищ походить від назв тих істот, які часто виступають у фольклорі, у народній фразеології як персоніфіковані постійні символи певних властивостей, ознак. Причина саме такого відображення фауни у прізвищах захована ще у давніх принципах номінації, у вірі в магичну силу імені, у вірі в те, що звірі і птахи передають свої властивості найменованій особі. Цікаво й те, що серед “тваринних” прізвищ на Закарпатті майже всі походять від назв місцевих істот і зовсім відсутні назви істот далеких країв, зокрема назви екзотів [Чучка 2008: 424]. Про давність цих вірувань свідчить і те, що зображення тварин – ведмедя, бика, корови, вівці, барана – дуже часто трапляються на предметах побуту трипільської культури. Поетична творчість слов'ян була максимально наближеною до життєвих реалій і в поетичній формі відбивала прагнення до єднання з навколишнім середовищем. Священними вважалися різні птахи й тварини, зокрема: зозуля (провісниця майбутнього), голуб (символ кохання), ластівка (доля людини), ворони (святенні птахи), сова (символ смерті та п'ятери). Багатьом птахам приписувався дар пророцтва [див.: Бокань, Польовий 2002: 27].

Лексеми, мотивовані назвами тварин, часто виконували функцію вуличних прізвиськ, їх носії могли отримати її вже у дорослому віці за певних побутових обставин. Зрозуміло, тепер неможливо встановити причини виникнення кожного з цих онімів: чи він з'явився первісно як некалендарне ім'я, чи виник унаслідок якихось подій як прізвисько, близьке або тотожне язичницькому імені.

Як слушно зауважує О. Марочкіна, основна проблема при дослідженні слов'янських автохтонних імен відапелятивного походження полягає в розмежуванні відапелятивних слов'янських автохтонних імен від прізвиськ [Марочкіна 2007: 518]. На вагомості язичницьких імен як основ для творення відапелятивних прізвищ наголошено у ґрунтовних монографічних працях Л. М. Худаша, П. П. Чучки, Л. О. Кравченко, статтях Ю. М. Новикової, О. В. Цехмистренко та ін. Дослідниця І. Д. Фаріон аналогічні прізвища розглядає у складі онімів, що постали з дохристиянських імен, зазначаючи, що панівним був відстрашувально-захисний мотив номінації, хоча можливий і міфологічно-тотемічний вплив назв певних звірів [Фаріон 2001: 17]. М. О. Демчук, досліджуючи слов'янські автохтонні особові імена в побуті українців XIV-XVII ст., вказує на те, що головним критерієм віднесення українських антропонімів до відапелятивних особових власних імен, а не до вуличних прізвиськ, є їх загальнослов'янське поширення. Важливим доповненням до вищезгаданого критерію є вживання більшості антропонімічних утворень такого типу в ролі особових власних імен і в інших слов'янських народів [Демчук 1988: 163].

Вагомим здобутком сучасної антропонімії є аналіз неособових відапелятивних прізвищ Закарпаття (П. П. Чучка), Прикарпатської Львівщини (І. Д. Фаріон), Розточчя (О. Марочкіна), Лубенщини (Л. О. Кравченко), Дніпровського Припоріжжя (В. О. Горпинич, І. А. Корнієнко) та ін. Але ця група відапелятивних прізвищ Волині, зокрема Горохівщини, стала об'єктом наукового дослідження вперше. Вивчення антропонімії регіону доповнить загальне уявлення про систему відапелятивних прізвищ України на сучасному етапі та в її історичному розвитку.

Мета дослідження – встановлення лексико-семантичної бази прізвищ Горохівщини, мотивованих назвами тварин – передбачає розв'язання таких завдань, як фіксація прізвищ, встановлення допрізвищевої семантики антропонімів, визначення місця неособових відапелятивних онімів у прізвищевій системі регіону, аналіз значень твірних основ прізвищ, похідних від назв тварин. Об'єктом аналізу стали прізвища міст

Берестечка, Горохова та 36 сіл Горохівського району. Назвами тварин мотивовані 416 прізвищ, що становить 6,88 % антропонімів Горохівщини.

Найчисленніша група прізвищ, похідних від назв диких птахів (47,8 %). Ці антропоніми первісно функціонували як язичницькі імена, що виникли внаслідок пантеїстичного світогляду наших предків. Вони часто виступають у фольклорі персоніфіковано, як символ або були первісно простими іменами бажального характеру, чи такими, що відлякували [Панцьо 1995: 54]. Так, люди здавна передавали із покоління в покоління віру в те, що лелека приносить щастя тій оселі, де він збудував своє гніздо. Її господар вважався шанованим у селі чоловіком. Якщо лелеки вилітають із двору несподівано і не повертаються в гнізда, то буде пожежа або двір опустіє [Спадщина 2003: 302]. До того ж, саме лелека «мав повноваження» приносити нащадків. Вшановуючи цього хранителя роду, сімейного вогнища та домівки, маючи намір догодити божеству, давні українці називали дітей *Буслами*, *Боюнами*, *Лелеками*. Подібні значення мали й інші назви птахів, наприклад, *Зозуля* як покровителька нелегкої жіночої долі, що постає в образах нещасливої в сімейному житті або самотньої жінки, часто вдови, *Соловей* як символ таланту, зокрема співучості, тощо.

В основах прізвищ трапляються лексеми літературної мови: *Буслюк* < Бусол < *бусол* 'великий перелітний птах із довгим прямим дзьобом і довгими ногами, лелека, чорногуз' [СТС 2006: 85], *Воронич*, *Воронка*, *Ворончук* < *ворона* 'хижий птах із чорним або сірим пір'ям, що живе на деревах поблизу населених пунктів' [СУМ 1970-1980: 1, 740], *Галка* < *галка* 'птах родини Воронові із чорним блискучим пір'ям' [СТС 2006: 178], *Голуб* < *голуб* 'птах ряду Голубоподібні із різнобарвним пір'ям та великим волом' [СТС 2006: 204], *Горобець* < *горобець* 'маленький сірий птах, який живе перев. поблизу житла людини' [СТС 2006: 208], *Деркач* < *деркач* 'невеликий перелітний птах з жовтувато-бурым оперенням, який відзначається характерним скрипучим криком; стертий віник' [СУМ 1970-1980: 2, 252], *Дрозд*, *Дрозда* < *дрізд* = *дрозд* 'невеликий співучий птах, що живе в лісах, гніздиться на деревах, кущах, землі' [СУМ 1970-1980: 2, 418], *Журавель* < *журавель* 'великий перелітний птах ряду Голінасті з довгими ногами, шиєю і прямим гострим дзьобом; живе на лісових та степових болотах' [СТС 2006: 306], *Зозуля* < *зозуля* 'корисний перелітний птах-самка з світло-сірим чи бурувато-сірим оперенням; поширений у Європі і Азії; кладе яйця в чужі гнізда; живиться комахами, зокрема волохатою гусінню' [СУМ 1970-1980: 3, 678], *Кобець* < *кобець* 'назва хижого птаха' [Редько 1966: 478], *Крук* < *крук* 'великий хижий птах із блискучим чорно-синім пір'ям, що живе подалі від осель (переважно в лісі); ворон' [СУМ 1970-1980: 4, 372]; 'назва звичаю, за яким здебільшого на маслянку співають пісню про крукання журавля і про крука' [ЕСУМ 1982-1989: 3, 109], *Кулик* < *кулик* 'невеликий болотяний птах з довгими ногами та довгим дзьобом' [СУМ 1970-1980: 4, 390-391]; 'варений коржик з гречаного борошна; слимак' [ЕСУМ 1982-1989: 3, 132-133], *Плісков* < від назви птаха *плиска* (кличку *Плиско* в Карпатах дають свійським тваринам рябої масті) [Чучка 2005: 456], *Пугач*, *Пугачук* < *пугач* 'хижий нічний птах ряду Совоподібні, що живиться дрібними гризунами' [СТС 2006: 741], *Синиця* < *синиця* 'маленька співуча пташка з різнобарвним оперенням ряду горобцеподібних' [СУМ 1970-1980: 9, 182], *Сойка* < *сойка* 'лісовий перелітний птах родини Воронові з рудувато-сірим пір'ям' [СТС 2006: 814], *Сокол*, *Соколиць* < *сокіл* 'хижий птах родини Соколіні з міцним гачкуватим дзьобом, кривими кігтями, довгими гострими крилами' [СТС 2006: 815], *Соловей*, *Соловейчук* < *соловей* 'маленький перелітний птах родини Горобині із сірим оперенням, самець якого чудово співає' [СТС 2006: 815], *Сорока*, *Сорочук* < *сорока* 'лісовий птах родини воронових з довгим хвостом і чорно-білим пір'ям, що видає характерні звуки – скрекотіння' [СУМ 1970-1980: 9, 463], *Тетеренко* < *Тетеря* < *тетеря* '1. Великий птах ряду Курячі з чорним (у самиці – пістрявим) оперенням. 2. Страва з борошна або пшона' [СТС 2006: 855], *Чайка* < *чайка* 'морський водоплавний птах родини сивкових; перев. наземний денний птах ряду сивкоподібних, що селяться на узбережжі річок, озер, зрідка живе також у чагарниках та лісах; бойовий довбаний човен запорізьких козаків з вітрилами та веслами, обшитий зовні дошками або очеретом для кращої плавучості й захисту від ворога' [СУМ 1970-1980: 11, 264-265], *Чиж*, *Чижик*, *Чижук* < *чиж* 'невеликий співучий птах родини в'юркових' [СУМ 1970-1980: 11, 322], *Шпак* < *шпак* 'невеликий перелітний співучий птах ряду горобиних з коротким хвостом, прямим дзьобом і великими крильми' [СУМ 1970-1980: 11, 513], діалектисми: *Косов* < *Кос* < від діалектної назви співочого птаха *кіс* (род. *коса*) – 'дрізд чорний' без переходу голосного [о] в [і] чи в [у] у закритому складі [Чучка 2005: 289], *Шуляк*, *Удод*. Прізвище композитної будови *Жовтобрюх*, імовірно, походить від назви маленької із жовтим черевцем пташечки ряду Горобцеподібні (у говірках Горохівщини – *жовтобрюшки*), хоча, можливо, і від *жовтобрюх* 'велика неотруйна змія із жовтим черевом, жовточеревий полоз' [СТС 2006: 304].

Метафоричне значення деяких із вказаних назв птахів протягом століть настільки усталилося, що його можна встановити без жодних труднощів, воно стало переносним значенням неособового апелятива, надаючи йому відтінку особовості, персональності. *Ворончук* < *Ворон* < *ворон* 'перен. неуважна людина, роззява' [СТС 2006: 162], *Голуб* < *голуб* 'перен. пестливе називання чоловіка (у звертанні)' [СТС 2006: 204], *Сорока* < *сорока* 'перен. надмірно балакуча людина, перев. жінка' [СТС 2006: 816], *Тетеренко* < *Тетеря* < *тетеря* 'перен., розм. нерозумна або вайлувата людина' [СТС 2006: 855]. Інші, "менш прозорі" прізвища мали найрізноманітнішу мотивацію. Окрім первісної функції імені, такі оніми могли вказувати на зовнішній вигляд, наприклад, на зріст (*Журавель* – на високу людину, *Синиця*, *Чиж* – навпаки), характер, стосунки з іншими людьми (*Шуляк*), зберігали пам'ять про якусь ситуацію тощо. Значну частину антропонімів цієї групи

становлять російські прізвища, які функціонують переважно у містах та великих селах (м. Берестечко, с. Кутрів, Мерва, Перемиль, Скобелка). Ці оніми також залучаємо до вивчення, оскільки семантику їх основ унаслідок близькості мов визначити неважко: *Воробйов, Воронов, Голубов, Дроздов, Лебедев, Орлов, Скворцов, Соколов, Сорокін*, а також русифіковане *Воробій*.

Кількісно менша група прізвищ, мотивованих лексемами на позначення свійських тварин (21,6 %). Серед них умовно можна виокремити прізвища із прозорою мотивацією номінування (їх функціонування як дохристиянських імен мало ймовірно, оскільки це оніми первісно зневажливого характеру, “підтекст” називання зрозумілий, загальновідомий, часто навіть образливий). Це такі прізвища, як *Баран, Баранкевич, Баранов, Баранось, Баранчук* < Баран < *баран* ‘розм. дурна, вперта людина’ [СТС 2006: 48], *Козел, Козленко, Козлов, Козлюк, Козюк* < *козел* ‘перен. людина, на яку звалюють чужу провину’ [СТС 2006: 405]. *Цап* < *цап* ‘перен., знев. чоловік з неприємною зовнішністю і фальшивим тонким голосом’ [СТС 2006: 934], *Кабан, Кабанцев* < *кабан* ‘розм. товстий неповороткий чоловік’ [СТС 2006: 375]. До прізвищ цієї підгрупи відносимо й антрополоксему *Телиця*, яку Ю.К.Редько класифікує як таку, що характеризує людину за її розумовими здібностями (семантично близьку до прізвищ *Немудрий, Тупиця, Тупичка*) [Редько 1966: 73].

Іншу підгрупу складають оніми, причину називання якими неможливо визначити однозначно, лише інколи піддається з’ясуванню риса, яку намагалися виділити в людині за допомогою прізвиська. У прізвищах *Бугаєнко, Бугай, Бугайчук* < *бугай* ‘племінний бик’; ‘сильний і кремезний чоловік’ [Словарь 1907-1909: I, 105] можливе зіставлення із діалектним *бугай* ‘пристаркуватий парубок’ [Аркушин 2000: 1, 35] (ці прізвища, як і лексеми *Жеребець, Жеребцов, Керда* < *кердаль, керда* ‘кнур’ [ЕСУМ 1982-1989: 2, 424], *Козут, Півень*, можуть указувати на чоловіка, який занадто упадає коло жінок, пор. лемківське *козут* ‘бабій’ [Панцьо 1995: 54], прізвиська *Бугай* у с. Мерва, *Півник* у с. Борисковичі, *Пітух* у с. Скригове із аналогічним значенням, а також закарпатське прізвисько *Козутик* із мотивацією ‘рано почав залицятися до дівчат: на 16 році батьки вже змушені були женити сина’ [Чучка 2008: 186]). В антропонімах *Козій* < *козій* ‘назва вола з рогами, які розходяться в різні боки і кінці яких закручені’ [Словарь 1907-1909: II, 266], *Волик* < Віл < *віл* ‘кастрований бик, якого використовують як тяглову силу’ [СТС 2006: 150], *Біловолов* < *білий віл* такою ознакою могла бути особлива працелюбність; щодо останнього прізвища, то можливий інший мотив – першоносій міг володіти волами білої масті. Прізвища *Бик, Бичков, Бичук* < Бик < *бик* ‘1. Велика свійська рогата тварина, самець корів. 2. Назва робочої тварини, віл’ [СТС 2006: 57], могли характеризувати людину за її зовнішністю, зокрема статурою, зумовлюватися певною ситуацією. Мотивації у прізвищах *Киця, Котик, Котів, Котюга* можна встановити, враховуючи причини номінування у закарпатському прізвиську *Киця* ‘відзначається лінивою вдачею та улесливою мовою’ [Чучка 2008: 185], хоча вони могли утворитися й від язичницького імені, адже кіт вважався чистою твариною, доброю істотою, прихильною до людини, він був своєрідним уособленням магії, надприродної сили, що могло вплинути й на появу відповідного дохристиянського імені.

Серед прізвищ, утворених від назв домашніх тварин, виокремлюємо групу антропонімів, мотивованих назвами свійських птахів: *Гусак* (імовірно, вказувало на обмеженість, невдмливність і, водночас, самовпевненість, або на фізичні ознаки, наприклад, на довгу шию), *Качур, Ключко* < *Ключка* < від гуцульського апелятива *ключка* ‘квочка’ [Чучка 2005: 268] (квочкою могли назвати ліниву, неповоротку або огрядну людину), *Півень, Тютюра* < від дитячого апелятива *тютя* ‘курча, курка’ [Чучка 2005: 563], які, окрім прямого, мають яскраве переносне значення.

Антропоніми, похідні від назв диких тварин, охоплюють 10,4 % залучених до аналізу прізвищ. Лексеми *Вовк, Вовчок, Вовчук, Волков* похідні від демінутива некалендарного імені *Вовк*, яке функціонувало як захисне. Як зазначає М.Л. Худаш, *Вовк* – дуже поширена і тепер особова назва не тільки слов’янських, але й інших народів [Худаш 1977: 169]. *Вовк* у народі вважався сміливим, підступним і небезпечним звіром, за українськими віруваннями, він міг знищувати чортів. Мабуть, саме відважністю, здатністю викликати страх, нести загрозу приваблював він первісну людину, яка, називаючи дитину *Вовком*, хотіла наділити цими рисами і малюка або відлякати іменем злі сили.

Чимало прізвищ утворилося від лексеми *засць*: *Засць, Зайцев, Зайченко, Зайчук*. Інші прізвища цієї групи: *Бобрик* < *Бобер* < *бобер* ‘великий водяний (річковий) гризун з цінним хутром’ [СТС 2006: 67], *Крисевич, Крисюк* < *Криса* < *криса* ‘пацюк’ [ЕСУМ 1982-1989: 2, 94] *Лис, Лисиця, Лисичук* < *Лис* < *лис* ‘хижий ссавець родини Собачі з цінним рудим або сріблястим хутром та з довгим пухнастим хвостом’ [СТС 2006: 446], *Лось* < *лось* ‘велика тварина роду Оленячі із лопатоподібними рогами у самців’ [СТС 2006: 453], *Медведчук* < *Медвідь* < *медвідь, ведмідь* ‘великий хижий ссавець із масивним тілом, укритим густою шерстю’ [СТС 2006: 100], *Соболь* < *соболь* ‘невелика хижа тварина родини Куницеві із цінним, темно-коричневим або темно-бурым хутром’ [СТС 2006: 814], *Суслов* < від антропоніма *Сусел*, що з апелятива *сусел* ‘ховрах’ [Чучка 2005: 541], *Хом’як* (пор. *хом’як* ‘неповоротка людина’ [Словарь 1907-1909: IV, 409]) та ін.

Антропоосновні, мотивовані назвами комах (8,5 %), переважно вказують на тих представників фауни, які живуть у людських помешканнях (*Тараканець*) або дошкуляють людині (*Білан* < білан ‘шкідник садових і городніх культур – білий метелик з чорними жилками або плямами на крильцях’ [СУМ 1970-1980: 1, 180], *Комаров* < *Комар* < *комар* ‘двокрила кровосална комаха з тонким довгастим тільцем і хоботком’ [СТС 2006: 410], *Муха, Мушка* < *муха* ‘загальна назва дуже поширеної комахи ряду Двокрилі, що є переносником збудників заразних хвороб’ [СТС 2006: 496], *Хрущук* < *Хрущ* < *хрущ* ‘жук родини

Пластинчатовусі, який має рудувато-буре забарвлення; шкідник лісу і саду' [СТС 2006: 931]). Трапляються і нейтральні за емотивним забарвленням назви: *Жук* < *жук* 'комаха ряду Твердокрилі, у якої верхні передні крила захищають нижні прозорі крила' [СТС 2006: 306], *Мурашевич* < *Мураха* < *мураха* 'невелика комаха ряду Перетинчастокрилі' [СТС 2006: 495], *Цвіркун* < *цвіркун* 'комаха підряду Прямокрилі, що створює тріскучі звуки завдяки тертю крил; польова комаха цієї родини, коник' [СТС 2006: 934]. Аналогічні прізвиська могли мати різні мотивації. *Мухою*, наприклад, могли назвати витрішкувату чи смугляву або надокучливу, прискіпливу людину [див. Чирук 2009]. Похідними від назв комах можуть бути і прізвиська *Шваб*, *Сасовець* (пор. діал. назву комах *шваб* 'тарган' [Чучка 2008: 619], *сас* 'тарган' [Словарь 1907-1909: IV, 103]).

Менш численна група прізвиськ, утворених від назв риб (6,2 %). Це лексеми, похідні від родових (*Рибка* < *рибка* '1. Водяна хребетна тварина з непостійною температурою тіла, яка дихає жабрами і має плавці та шкіру, вкриту лускою. 2. Млява людина, яка позбавлена зовнішніх емоцій' [СТС 2006: 764]), та видових назв (*Карасьов* < *Карась* < *карась* 'невелика прісноводна риба родини Коропові мідно-червоного або сріблястого кольору' [СТС 2006: 385], *Краснопера* < *краснопера* = *червонопірка* 'річкова риба родини Коропові, що має червонясті плавці' [СТС 2006: 954], *Линюк* < *Лин* < *лин* 'прісноводна риба родини Коропові з товстим слизьким тілом' [СТС 2006: 445] *Селедець* < *оселедець* 'Промислова морська риба, яку вживають переважно у засоленому чи копченому вигляді' [СТС 2006: 611], *Сомов* < *Сом* < *сом* 'велика прісноводна риба без луски' [СТС 2006: 816]). Впадає в око те, що в основах більшості прізвиськ Горохівщини – назви прісноводних риб, що зумовлено відповідним географічним розташуванням Волині, зокрема південної її частини, де великі річки (як і, зрозуміло, моря) відсутні.

На назви плазунів та ракоподібних вказують основи прізвиськ *Жабчук* (можливо, це прізвисько мотивоване назвою населеного пункту, пор. с. Жабче Горохівського району), *П'явка*, *Рак*, *Ужик*. Жаба, уособлюючи в собі три стихії (воду, повітря, землю), за народними уявленнями могла приносити як добро, так і зло. Убивство жаби вважалося злочином, яким людина могла накликати біду на себе і своїх близьких. Водночас її остерегалися брати в руки, а в тому, що жаба перебігає дорогу або з'являється в хаті, вбачали погану прикмету. Жаба здавна використовувалася в замовляннях, ворожіннях як приворотний чи відворотний засіб, у народній медицині (для лікування наривів, лихоманки) [Спадщина 2003: 144]. Все це дає підстави стверджувати, що назва цієї тварини могла функціонувати як дохристиянське ім'я, хоча можливе і відпрізвиськове походження прізвиська. Як слушно зауважує П. П. Чучка, кличку *Жаба* дають малій істоті, яка вирізняється витрішеними очима або якимись особливостями ходи [Чучка 2005: 222]. Прізвисько *П'явка* могла отримати причіплива або паразитична, *Рак* – повільна або сором'язлива, схильна до червононінтя людина. Антропонім *Ужик*, найімовірніше, походить від відповідного дохристиянського імені, оскільки вуж вважався охоронцем дому, своєрідним покровителем обійстя, який приносить багатство і щастя.

Отже, в основах антропонімів Горохівщини, похідних від назв тварин, найяскравіше відобразилися лексеми, утворені від назв диких птахів, свійських та диких тварин. Кількісно меншу групу становлять прізвиська, що постали від назв комах, плазунів, риб. Оніми, що вказують на назви тварин, первісно функціонували як дохристиянські імена і, закріпившись у пізніших родових прізвиськах, залишили свій слід у семантиці прізвиськ. Хоча можлива і безпосередня поява цих прізвиськ від прізвиськ різноманітної мотивації.

Подальше дослідження прізвиськ, мотивованих назвами тварин, передбачає розширення джерельної бази з метою створення цілісної семантичної та структурної картини цих антропонімів (як і прізвиськової системи в цілому) на території всієї Горохівщини, більш детальне та досконале вивчення прізвиськ, що вказують на назви тварин, із залученням нового матеріалу та врахуванням нових досліджень науковців.

Література

- Аркушин 2000: Аркушин, Г. Л. Словник західнополіських говірок: у 2 т [Текст] / Г.Л. Аркушин. – Луцьк: Вежа, 2000.
- Бокань, Польовий 2002: Бокань, В. А., Польовий, Л. П. Історія культури України [Текст] / В. А. Бокань, Л. П. Польовий. – К.: МАУП, 2002. – 256 с. – Бібліогр.: с. 245-249. – ISBN 966-608-223-3. – (Навчальний посібник).
- Демчук 1988: Демчук, М. О. Слов'янські автохтонні особові власні імена в побуті українців XIV-XVII ст. [Текст] / М. О. Демчук. – К.: Наук. думка, 1988. – 172 с. – Бібліогр. с. 165-170.
- ЕСУМ 1982-1989: Етимологічний словник української мови [Текст] / Р.В.Болдирев (уклад.). – К.: Наук. думка, 1982-1989. – Т. 1-4.
- Кравченко 2004: Кравченко, Л. О. Прізвиська Лубенщини [Текст] / Л. О. Кравченко. – К., 2004. – 198 с. – Бібліогр.: с. 128-141. – 500 пр. – ISBN 966-664-098-8.
- Марочкіна 2007: Марочкіна, О. Відапелятивні імена та пізніші індивідуальні прізвиська в основах прізвиськ Розточчя [Текст] / О. Марочкіна // Лінгвістичні студії: Збірник наук. праць. – Вип. 15– Донецьк: ДонНУ, 2007. – С. 518-522. – Бібліогр. с. 522.
- Панцьо 1995: Панцьо, С. Є. Антропонімія Лемківщини [Текст] / С.Є. Панцьо. – Тернопіль: Книжково-журнальне видавництво «Тернопіль», 1995. – 125 с. – Бібліогр.: с. 78-87.
- Редько 1966: Редько, Ю. К. Сучасні українські прізвиська [Текст] / Ю. К. Редько; АН Української РСР.– К.: Наук. думка, 1966. – 216 с. – Бібліогр.: с. 187-198.

Спадщина 2003: Спадщина: Історико-краєзнавчий календар на 2004 рік [Текст] / В. М. Мельниченко (автор-упорядник), В.І. Гук (ред.). – Черкаси: Монограф – К.: Новий друк, 2003. – 384 с.

СТС 2006: Сучасний тлумачний словник сучасної української мови: 65000 слів [Текст] / В.В. Дубічинський (ред.). – Харків : ВД «Школа», 2006. – 1008 с.

Словарь 1907-1909: Словарь укр. мови [Текст] / Б. Грінченко (упоряд. з дод. власн. матеріалу). – К., 1907-1909. – Т. 1-4.

СУМ 1970-1980: Словник української мови [Текст] / І. К. Білодід (ред.). – К.: Наук. думка, 1970-1980. – Т. 1-11.

Фаріон 2001: Фаріон, І. Д. Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини наприкінці XVIII – початок XIX століття (з етимологічним словником) [Текст] / І. Д. Фаріон. – Львів: Літопис, 2001. – 372 с. – Бібліогр. с. 361-370. – ISBN 966-7007-30-2.

Худаш 1977: Худаш, М. Л. З історії української антропонімії [Текст] / М. Л. Худаш. – К.: Наук. думка, 1977. – 236 с. – Бібліогр.: с. 203-211.

Чирук 2009: Чирук, Л. М. Назви комах як твірні основи західнополіських прізвищ [Текст] / Л. М. Чирук // *Studia Slavistica*. – Вип. 9: Ономастика. Антропоніміка. – Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2009. – С.216-221.

Чучка 2008: Чучка, П. П. Антропонімія Закарпаття [Текст] / П. П. Чучка. – Ужгород: Папірус, 2008. – 671 с. – Бібліогр. с. 623-650. – 350 пр. – ISBN 978-966-96740-1-2.

Чучка 2005: Чучка, П. П. Прізвища закарпатських українців: історико-етимологічний словник: понад 11500 прізвищ [Текст] / П. П. Чучка. – Львів: Світ, 2005. – 704 с.

Статья посвящена исследованию фамилий Гороховщины, производных от названий животных (птиц, насекомых, пресмыкающихся, рыб). Исследуются основные семантические группы фамилий.

Ключевые слова: антропоним, апеллатив, фамилия, названия животных, мотивы номинации.

This article deals with proper names of Volin region originated from names of animals (birds, insects, reptiles, fish). Main semantic groups of surnames analysed in this research.

Keywords: anthroponym, appellation, surname, names of animals, motives of nomination.

Надійшла до редакції 20 січня 2010 року.